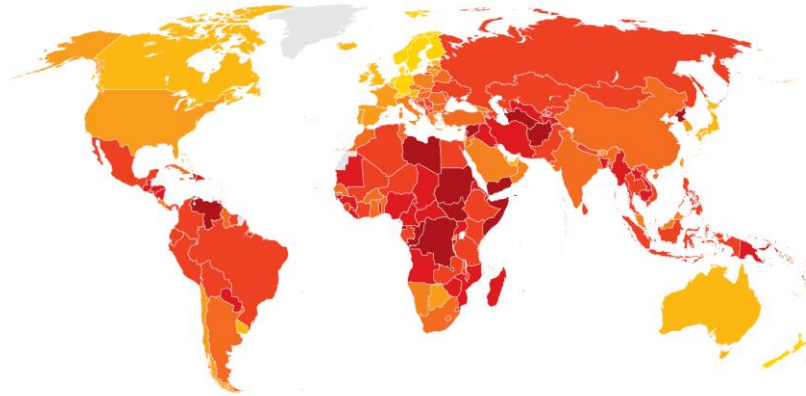

ИНДЕКС ЗА ВЪЗПРИЯТИЕ НА КОРУПЦИЯТА НА TRANSPARENCY INTERNATIONAL – 2022

ГЛОБАЛНАТА КАРТИНА

Индексът за възприятие на корупцията за 2022 г.: липса на напредък в борбата с корупцията; установена е ясна връзка между насилие, авторитаризъм и корупция. Глобалният мир е под заплаха, като корупцията е както ключова причина, така и резултат от това положение.

Тазгодишният Индекс за възприятие на корупцията (CPI) очертава неблагоприятна картина на състоянието на корупцията в световен мащаб. Повечето държави са постигнали малък или никакъв напредък в борбата с корупцията за последното десетилетие, като над две трети от тях имат стойност под 50 т. Корупцията подкопава доверието в правителствата и способността им да защитават обществото, като това води до повишени заплахи за сигурността.

Средната стойност на индекса в световен мащаб за 2022 г. е **43 т.** (без промяна в сравнение с 2019 г.).

ИНДЕКСЪТ НА БЪЛГАРИЯ

- ❑ Индексът на България през 2022 година е 43 пункта, с което страната се нарежда на 72 място в световната класация и на предпоследно място в Европейския съюз, като през тази година Унгария заема последното място в класацията. България е включена за двадесет и пет пъти в изследването на Transparency International.
- ❑ В сравнение с предходната година индексът бележи незначително повишение от 1 пункт. Промяната от една точка в резултата на Индекса не е статистически значима, като в тази връзка следва се вземат предвид две обстоятелства: 1) стойности на индекса под 50 пункта са показател за систематичен проблем с корупцията и за неефективна борба; 2) за отбелязване на съществен напредък е необходимо подобрение на резултата със статистически значимо повишение над 3 пункта.

- ❑ Анализът на резултатите от индекса на България за периода 2012 – 2022 г. дава основание за критична оценка: **липсва съществен напредък в противодействието на корупцията, като на фона на положителното развитие при част от държавите-членки на ЕС (като например Естония, Литва, Латвия, Чехия) индексът на страната откроява тенденция на сериозно изоставане.**

България е една от трите държави, които са поименно посочени в доклада за 2022 година. Основните рискове и проблеми, пред които е изправена страната:

- ❑ **Фрагментацията на политическия живот**, която води до продължаваща политическа криза и до управлението на служебни правителства, които не подлежат на ефективен контрол и отчетност.
- ❑ **Политическата корупция**, която оставя нерешен въпроса за **лобизма в законодателния процес**. Последните изменения в **изборното законодателство** увеличават **риска от манипулации** на предстоящите парламентарни и местни избори.
- ❑ Липса на видими и ефективни действия по изпълнение на **Стратегията за борба с корупцията за периода 2021-2027 г.**
- ❑ Голяма част от **ръководствата на независимите регулаторни институции са с изтекъл мандат**, което води до криза на легитимността и до ограничена възможност за реализиране на техните политики.

Изследвания, формиращи индекса на България

- ❑ При съставянето на корупционния индекс са използвани резултатите от изследвания, доклади и аналитични оценки, публикувани от авторитетни международни изследователски и финансови институции. В индекса за 2022 г. са включени данни от 10 изследвания, от които 5 представят оценката на експерти от финансови и икономически институции и 5 представят оценката на изследователски организации в сферата на демократичното управление и политиката.
- ❑ Тези данни отразяват следните съществени детайли:
  - ❑ **относително позитивните оценки** относно перспективите за икономическо развитие се дължат на: 1) процеса на присъединяване към еврозоната, който налага придържането към подхода на строга фискална политика 2) подобрения в изборния процес през октомври 2022 година; 3) разведряването в медийната среда, която позволи публичност на информацията относно злоупотреби в управлението.
  - ❑ **негативните оценки** продължават да са свързани с: 1) неефективно функциониране на институциите, забавяне на реформи в ключови сфери и неефективно разследване на корупцията; 2) неефективно и непрозрачно изразходване на обществени ресурси; 3) намалено ниво на прозрачност и отчетност на институциите от изпълнителната и законодателната власт; 4) ограничени възможности за упражняване на граждански контрол върху институциите.

ИНДЕКСЪТ НА ДЪРЖАВИТЕ ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Средната стойност на индекса за държавите-членки на Европейския съюз за 2022 година е 63,11, а включването на Норвегия, Швейцария и Исландия в общоевропейската класация формира обща регионална оценка на ЕС и останалите държави от Западна Европа от 66 пункта.

- Резултатите от изследването показват, че скандинавските държави отново заемат водещите позиции в регионалната класация. Първо място в европейската класация заема Дания, следвана от Финландия, Норвегия, Швеция, Нидерландия и Германия. Оценка на тези страни свидетелстват за ефективно прилагани правила, регулиращи поведението на политиците и на държавните служители, както и за наличието на стабилни системи, осигуряващи прозрачност и отчетност при функционирането на институциите.
- Сравнението между индексите на България и на останалите държави, присъединили се към ЕС, откроява тенденция на сериозно изоставане. В това отношение са показателни тенденциите за периода 2012 – 2022 г. при индексите на **Естония** (повишение от 64 до 74 т.), **Литва** (повишение от 54 до 62 т.), **Латвия** (повишение от 49 т. до 59 т.), **Чехия** (повишение от 49 т. до 56 т.) и съседна **Гърция** (която преодоля кризата и от 36 т. през 2012 г. и достигна индекс от 52 т. през настоящата година). Хърватска повишава индекса си от 46 т. до 50 т. през настоящата година.
- В дъното на европейската класация, със стойности под 50 т. са три държави: **Румъния (46 т.), България (43) и Унгария (42 т.)**, като всяка от посочените страни има своя специфика.
- Така например, при Унгария продължава тенденцията за понижаване на Индекса се понижават от 55 т. през 2012 г. до 42 т. Основните причини за това са авторитарният подход в управлението на страната, злоупотребите със средства от ЕС, натискът над гражданските организации и нарушаването на независимостта на медиите. Това доведе до решение на ЕС да постави огромна част от европейските средства под условие „пари срещу реформи“.

БАЛКАНИТЕ НА ФОКУС: ТЕНДЕНЦИИ В ПЕРИОДА 2012 – 2022 Г.

- Индексът на Гърция отбелязва стабилна тенденция за повишение от 36 т. през 2012 г. до 52 т. през 2022 г. През 2022 г. индексът на Хърватска се повишава до 50 т., което е показател за крехко, но последователно позитивно развитие.
- Негативната тенденция се затвърждава при Турция (от 49 до 36 т.), Македония (от 43 до 40 т.), Босна и Херцеговина (от 42 до 34 т.) и Сърбия (от 39 т. до 36 т.). Сърбия е посочена в изследването като пример за държава, която трудно се справя с организираната престъпност, като основни причини са политическата зависимост на съдебната система и липсата на адекватни ресурси и независимост на правоохранителните институции.

ОБЩИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО:

- Индексът за възприятие на корупцията (CPI) е създаден през 1995 година като комплексен индикатор за оценка на нивото на корупция в публичните институции.
- Той се основава на аналитични доклади, оценки и непосредствените възприятия на представители на чуждестранния бизнес, академичните среди и анализатори на политическия и икономическия риск, включително и анкетирани експерти от изследваните държави.
- Индексът за 2022 г. включва 180 държави и територии.
- Скалата за оценка е от 100 до 0, като 100 е показател за ниско ниво на корупция, а 0 е показател за максимално високо ниво на корупция. Стойности под 50 пункта са индикатор за системен проблем в противодействието на корупцията.
- Създаден е на базата на 13 различни изследвания, проведени от 12 независими една от друга авторитетни международни институции и изследователски организации.
- За да бъде включена една държава в Индекса са необходими минимум 3 изследвания. Индексът на България е конструиран на базата на 10 изследвания.

Източници при формирането на индекса на България

Източник	Институция/организация
1. Проучване на мнението на ръководители на компании	Световен икономически форум
2. Класация за оценка на риска на държавите	Глобал Инсайт (Център за изследване на световните пазари)
3. Индекс за трансформация	Фондация "Бертелсман"
4. Доклад за световната конкурентоспособност	Институт за управленско развитие
5. Индекс за устойчиво управление	Фондация "Бертелсман"
6. Индекс за върховенството на закона	Световен проект за правосъдие
7. Международен доклад за оценка на политическия риск	Група за оценка на политическия риск
8. Изследване „Модел на демокрация“	Университет Гьотеборг – Varieties of Democracy Institute
9. Оценка на риска на държавите	Economist Intelligence Unit
10. Изследване "Държави в преход"	Freedom House